

ภูมิหลังของการศึกษาสำหรับผู้ใช้แรงงานโดยทั่วไป

(Background of Workers' Education)

ก่อนที่จะได้มีการจัดการศึกษาให้กับผู้ใช้แรงงานอย่างมีหลักเกณฑ์และมีระเบียบแบบแผน อย่างเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ฝ่ายคนงานก็ต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ นานา ๆ นับประการ แต่เนื่องจากสภาพความกดดันจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพการทำงาน จึงทำให้กลุ่มคนงานดังกล่าวนี้ ต้องจับกลุ่มรวมตัวเข้าปรึกษาหารือกัน เกี่ยวกับปัญหาที่ประสบอยู่ดังกล่าว ระยะเวลา ก็เป็นเพียงการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน อภิปรายถึงความต้องการ และความจำเป็นของฝ่ายคนงาน^๑ ในที่สุดก็มองเห็นถึงสิ่งสำคัญที่ช่วยให้สภาพการทำงานของพวกเขาดีขึ้นอย่างหนึ่งก็คือการศึกษา อันจะทำให้พวกเขาได้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ดียิ่งขึ้น สามารถเจรจาปัญหาและต่อรองกับฝ่ายนายจ้างได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เหตุการณ์ดังกล่าวนี้ได้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายภายหลังได้มีการปฏิวัติอุตสาหกรรม เกิดขึ้นในยุโรปกลาง^๒ (Central Europe) พวกคนงาน

^๑ Sidney Webb and Beatrice Webb, The History of the Unionist, (London, Longmans, 1920), p. 5.

^๒ "A survey in Monograph As Aid to CUEPACS Trade Union Seminar, : Trade Union Education," The Congress of Union of Employees in the Public and Civil Services, (n.p., n.d.), p. 3.

ระดับฝีมือ (Craft work) ก็เป็นที่ต้องการของฝ่ายนายจ้างมากยิ่งขึ้น โรงงาน
ก็ถูกสร้างขึ้นมาทั่วทุกหนทุกแห่ง ประชาชนตามท้องถิ่นต่าง ๆ ก็หลั่งไหลอพยพเข้ามา
ทำงานในโรงงานกันอย่างมากมาย เมื่อโรงงานมีแรงงานเหลือเพื่อ ฝ่ายนายจ้าง
ก็สามารถที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมาควบคุมคนงานได้ตามต้องการ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งค่านาแรง ฝ่ายนายจ้างก็พยายามที่จะจ้างคนงานด้วยอัตราค่าที่สูงสุดเท่าที่จะ
ทำได้ แมแต่ผู้หญิงและเด็กต่างก็เข้าสู่อุตสาหกรรมและได้รับค่าจ้างค่ามากเมื่อ
เทียบกับปริมาณงานที่ทำ เช่น ผู้หญิงหรือเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๔ ปี ที่ทำงานในเมือง
ต้องทำงานถึงวันละ ๘ ชั่วโมง ส่วนที่อยู่นอกเมืองก็ทำงานวันละ ๑๕ ชั่วโมง ส่วน
ผู้ใหญ่ก็ต้องทำงานถึงวันละ ๑๔ - ๑๖ ชั่วโมง เมื่อเกิดอุบัติเหตุใด ๆ ก็ไม่สามารถ
เรียกร้องอะไรจากฝ่ายนายจ้างได้เลย สภาพความเป็นอยู่ที่นายจ้างจัดให้ก็มีลักษณะ
เป็นที่อยู่รวมกันหลาย ๆ ครอบครัว (Huge Barrack) จนมีลักษณะกลายเป็น
แหล่งเสื่อมโทรมในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยทั่วไป

เมื่อพวกคนงานได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาในอันที่จะเป็นสิ่งที่
ช่วยให้พวกเขาได้เข้าใจ สามารถปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น สามารถ
เจรจาคอรองกับนายจ้างได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ความเคลื่อนไหวในการจัด
การศึกษาสำหรับคนงานก็เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การศึกษาสำหรับคนงานในสหรัฐอเมริกา^๑ ในประเทศนี้การศึกษาสำหรับคนงาน
ได้เริ่มขึ้นจากความเคลื่อนไหวของฝ่ายสหภาพโดยยึดมั่นว่า ฝ่ายคนงานควรจะเป็น
ฝ่ายดำเนินการเองทั้งหมด ทั้งนี้ก็เพราะสถาบันและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
การศึกษา มักจะตกอยู่ภายใต้การควบคุมของพวกชนชั้นสูง และพวกนายทุน ซึ่งพวกนี้

---

^๑ Carll R. Daugherty, Labor Problem in American Industry,
pp. 509 - 513.

จะไม่ค่อยเห็นความสำคัญในสภาพความเป็นอยู่ของผู้ใช้แรงงานเลย ดังนั้นจึงมีคำขวัญของพวกคนงานไว้ว่า "การศึกษาสำหรับผู้ใช้แรงงานก็ต้องเป็นของผู้ใช้แรงงาน และเพื่อคนงานอย่างแท้จริง" ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงาน การจัดหลักสูตรและการวางเป้าหมาย ก็ควรจะมาจากฝ่ายคนงาน เพราะคนงานย่อมเข้าใจปัญหาและความต้องการของพวกเขาเองได้ดีกว่าคนอื่น ๆ แนวความคิดในเรื่องการศึกษาสำหรับคนงานในสหรัฐอเมริกาจะมีลักษณะต่าง ๆ กันตามความเชื่อทางการเมือง คือ

ก. ฝ่าย Conservative Unionist มีความเห็นว่าการจัดการศึกษาให้กับคนงานก็เพื่อมุ่งที่จะฝึกฝนคนงานในเรื่อง การรู้จักระเบียบกฎเกณฑ์ และเน้นความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

ข. ฝ่าย Welfare Unionist มีความเห็นว่าการศึกษาที่จัดให้คนงานก็เพื่อให้พวกเขาได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม ให้ได้เรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เขาไม่มีโอกาสได้ศึกษาในโรงเรียน ให้มีความคุ้นเคยเข้าใจในเรื่องศิลปวิทยา ธรรมชาติวิทยา สังคมศาสตร์ ซึ่งจากวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้จึงมักจะใช้ชื่อว่าการศึกษานักใหญ่ (Adult Education)

ค. ฝ่าย Socialist Unionist มีความเห็นว่าการศึกษาสำหรับคนงานก็เพื่อให้ได้เรียนรู้ถึงหลักความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนงาน ตลอดจนเรียนรู้ การต่อสู้ระหว่างชนชั้น (Class Warfare)

แต่อย่างไรก็ดี ทุกฝ่ายก็มีความเห็นว่าผู้นำคนงานที่มีความสามารถและซื่อสัตย์จะเกิดขึ้นได้ก็โดยการให้การศึกษานั้น

สภาพของคนงานที่ได้พยายามจัดให้มีการศึกษาสำหรับคนงานขึ้นเป็นครั้งแรกในสหรัฐอเมริกาได้แก่ National Women's Trade Union League

---

^๑Dale Yoder, Manpower Economics and Labor Problems, 3rd ed, (New York, McGraw-Hill Book Company, 1950) pp. 493 - 495.

กับ International Ladies' Garment Workers Union ในปี ค.ศ. ๑๙๑๔ โดยได้จัดให้ Training School สำหรับฝึกสอนผู้นำของพวกเขาขึ้นมาเป็นครั้งแรก ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๑๖ พวกคนงานในบริษัททอผ้าแห่งหนึ่งในนิวยอร์ก ก็ได้จัดให้ฝ่ายการศึกษาขึ้นมา (Department of Education) แล้วก็จัดให้มีการอภิปรายเป็นระยะ ๆ ต่อมาก็แพร่หลายไปทั่วประเทศและจำนวนก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในที่สุดองค์การ A.F.L. (The American Federation of Labor) และ C.I.O. (Congress of Industrial Organization) ก็ได้ยอมรับแนวความคิดดังกล่าวนี้ และเห็นว่าการขยายให้เป็นการส่วนหนึ่งกับผู้ไร้แรงงานก็ได้จัดให้อยู่ใน Department of Labor ต่อมา The American Labor Education Service ก็ได้จัดให้ Affiliated School for Workers ขึ้นก่อนในระยะแรกเพื่อช่วยเหลือในการวางแผนงาน การจัดหาครูผู้สอน เป็นต้น นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา การเคลื่อนไหวเรื่องการจัดการศึกษาให้กับคนงานก็ได้รับการสนับสนุนจากหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องในวงการอุตสาหกรรม รวมไปถึงมหาวิทยาลัยกว่า ๒๕ แห่ง ต่างก็ให้ความร่วมมือในการจัดโปรแกรมการศึกษา

การศึกษาสำหรับคนงานในยุโรป ในยุโรปประเทศที่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาสำหรับคนงานมีดังต่อไปนี้ .-

ในประเทศฝรั่งเศส^๑ การศึกษาสำหรับผู้ไร้แรงงานได้เริ่มจากสหภาพเช่นกัน โดยมีผู้นำสหภาพแรงงานชาวฝรั่งเศส คือ Fernand Pellontier ได้

^๑ The I.L.O. in the Service of Social Progress, (International Labour Office, Geneva, 1969), p. 180.

จัดตั้งศูนย์กลางของคณงานขึ้นมาเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๘๗ แล้วก็เริ่มเห็นความสำคัญของการศึกษาสำหรับคณงาน และพยายามจัดการศึกษาให้กับคณงานด้วยกันตลอดมา จนกระทั่งในปี ค.ศ. ๑๘๘๗^๑ ก็ได้มีพระราชบัญญัติประกาศสนับสนุนการศึกษาของคณงาน โดยกำหนดให้องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาช่วยเหลือ เช่น มหาวิทยาลัย สหภาพแรงงาน โดยจะช่วยในการจัดหลักสูตร พัฒนาโครงการการเรียนการสอน หลักสูตรและเทคนิคต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงการศึกษาของคณงาน

ในประเทศเยอรมัน^๒ ในเยอรมันความเคลื่อนไหวของคณงานในอันที่จะปรับปรุงความเป็นอยู่และการทำงานของเขาได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ๑๘๕๐ เป็นต้นมา ขณะเดียวกันเมื่อคณงานได้รวมกันเป็นสหภาพ พวกเขาตระหนักว่าพวกเขาไม่สามารถที่จะปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของเขาให้ดีขึ้นได้อย่างสะดวกนักเมื่อปราศจากความรู้ เพราะความรู้เปรียบเสมือนพลังที่ผู้นำของพวกเขาสามารถนำไปใช้ในการเจรจาต่อรองกับฝ่ายนายจ้าง ครั้งแรกคณงานในโรงงานยาสูบ (Tobacco Workers) ในเมือง Hamburg ก็ได้รวมกลุ่มขึ้นมาและจัดให้มีกลุ่มหนึ่งเป็นฝ่ายอ่านหนังสือให้คนอื่น ๆ ฟัง ขณะที่เขาทำงานไปด้วย ในที่สุดต่อมาก็ได้มีการจัดตั้ง Workers' Education Association ขึ้นทั่วไป โดยมีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ให้กับคณงาน เช่น ความรู้ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของพวกเขาคณงานเหล่านี้ต้องประสบ

^๑ "Highlights of Labour Education in Europe," Journal of Workers Education, (No. 1, June 1964, Geneva, I.L.O.) : 9.

^๒ A Survey in Monographs As Aid to CUEPACS Trade Union Seminar 'Trade Union Education,' p. 4.

กับอุปสรรคมากมาย โดยผ่านนายจ้างจะจัดวางค่ายการใช้ชีวิตที่เรียกว่า บัญชีดำ (Black - Listed) แต่อย่างไรก็ดีเมื่อการศึกษาได้ขยายตัวมากขึ้น จนมีโอกาสที่ยังได้ผ่านนายจ้างก็ต้องยอมรับและขณะเดียวกันองค์การ มหาวิทยาลัย วิทยาลัยต่าง ๆ ก็ได้เข้ามามีส่วนในการจัดระเบียบ หลักสูตร การสอนด้วย

นอกจากนี้แนวความคิดในการจัดการศึกษาให้กับคนงาน ก็ได้แพร่หลายไปทั่วยุโรป^๑ เช่น ในออสเตรีย ก็ได้จัดขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน ๑๘๖๓ ในเบลเยียม ก็ได้ออกพระราชบัญญัติกำหนดให้มีการศึกษาเพิ่มเติมแก่คนงานที่พลาดโอกาสจากการเรียนในวัยเด็กขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๖๓ โดยผ่านนายจ้างและสหภาพร่วมกันในการจัดหลักสูตร เนื้อหาวิชาการสอน เป็นต้น

ในสหราชอาณาจักร ความเคลื่อนไหวในเรื่องการศึกษาของคนงาน ในประเทศอังกฤษได้เริ่มเกิดขึ้นในยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution) และนับเป็นแห่งแรกของโลก^๒ ซึ่งในระยะนั้น โรงงานอุตสาหกรรมได้เกิดขึ้นมากมาย แรงงานคนก็ถูกนำมาใช้มากขึ้น ปัญหาสังคมก็เกิดติดตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความจำเป็นที่จะต้องรู้และเข้าใจเทคโนโลยีแบบใหม่ ๆ การปรับตัวในสังคมใหม่ ดังนั้นการให้ความรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดที่จะช่วยให้คนงานสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมใหม่ได้ ความเป็นมาเกี่ยวกับการศึกษาสำหรับคนงานในอังกฤษนี้พอจะแยกออกได้เป็น ๓ ระยะคือ^๓

^๑Highlights of Labour Education in Europe," Journal of Workers' Education, p. 9.

^๒Harriet Katz, "Workers' Education or Education for Workers," Social Service Review, (Vol 2., June 1978, University of Chicago, U.S.A.) p.226.

^๓"Workers' Education," Quarterly Journal of the Central Board for Workers Education Dedicated to a Strong and Democratic Trade Union Movement (Ramdaspath, Nagpar, India, Nagpur Time Press, August 1972), pp. 1 - 2

ก. ระยะเวลา ค.ศ. ๑๘๘๕ ในระยะนี้เป็นระยะที่อังกฤษเริ่มมีความ
 กว้างขวางทางคานอุตสาหกรรม คนงานก็จำเป็นต้องศึกษาทักษะการใช้เครื่องมือ
 เครื่องจักรใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน แต่ในขณะเดียวกันก็
 พยายามศึกษาความรู้ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประวัติศาสตร์ ฯลฯ ด้วย

ข. ช่วงปี ค.ศ. ๑๘๘๕ - ๑๘๘๕ นับเป็นระยะที่สำคัญมาก เพราะ
 พรรคแรงงานได้จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๘๐๐ และสหภาพที่มีความสนใจในการที่
 จะฝึกสอนการ เป็นผู้นำที่ดีให้กับคนงาน ซึ่งก็ได้รับความช่วยเหลือจากมหาวิทยาลัย
 หรือสถานศึกษาต่าง ๆ เช่น Ruskin College, Fur - Croft College,
 London College เป็นต้น วิชาที่สอนให้กับคนงานก็มีความรู้ทางด้านสังคม
 ศาสตร์ เช่น รัฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา เศรษฐกิจ ปัญหาของสหภาพ
 แรงงาน ปรัชญา เป็นต้น การสอนจะมีเป้าหมายสำคัญ ๒ ประการ คือ -

๑. เพื่อเตรียมคนงานให้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น
๒. เพื่อฝึกสอนให้รู้จักการ เป็นผู้นำที่ดี

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานหรือสมาคมที่สำคัญได้เข้ามามีส่วนสนับสนุน
 การจัดการศึกษาให้กับคนงานก็คือ สมาคม W.E.A. (Worker Education
 Association) ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดย Albert Mansbrige มีจุดมุ่งหมาย
 สำคัญก็คือพยายามส่งเสริมให้ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย วิทยาลัยต่าง ๆ ใน
 อันที่จะปรับปรุงสนับสนุนจัดการศึกษาให้กับคนงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาคมนี้
 จะเน้นมากในเรื่องการศึกษาผู้ใหญ่สำหรับคนงานที่มีอายุเกิน ๑๕ ปี โดยพยายาม
 ให้คนงานได้ศึกษามีความเข้าใจถึงระบบประชาธิปไตย การทำคนเป็นพลเมือง
 ที่ดีของประเทศ เป็นต้น และการศึกษาผู้ใหญ่สำหรับคนงานก็ก้าวหน้ามากขึ้น
 ในเวลานี้เมื่อมีพระราชบัญญัติ Butler Education Act ในปี ๑๘๘๘ ปรากฏออกมา

^๑"Workers Education in England," Workers Education
Journal of the Central Board for Workers Education, (September,
 1977) p. 37.

ค. ช่วงนี้ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๕ จนถึงปัจจุบัน^๑ ซึ่งนับแต่ยุคนี้เป็นคณาการศึกษารองคณาการที่มีลักษณะเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งในอังกฤษเรียกว่า Liberal Education และในช่วงระยะที่ฝ่ายสหภาพแรงงานจะเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาของคณาการมากขึ้น กล่าวคือ สหภาพแรงงานหรือ T.U.C.

(Trade Union Council) จะเข้ามาจัดหลักสูตรการเรียนการสอนของคณาการตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งทางคณาการ เศรษฐกิจและสังคม คือเมื่อโครงสร้างในระบบสังคมอุตสาหกรรมมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ความขัดแย้งระหว่างลูกจ้างและนายจ้างก็เกิดขึ้นบ่อย ฉะนั้นฝ่ายสหภาพจึงพยายามส่งเสริมให้ลูกจ้างได้มีความเข้าใจในหลักเกณฑ์การต่อรองมากขึ้น ขณะเดียวกันก็เสริมวิชาความรู้โดยทั่วไปเพื่อเปิดโอกาสให้คณาการที่มีความสนใจได้มีโอกาสศึกษาที่สูงขึ้น จนถึงชั้นมหาวิทยาลัย

การศึกษาสำหรับคณาการในเอเชีย^๒

หลังจากที่คณาการในทวีปยุโรปได้รับการสนับสนุนให้การศึกษาสูงขึ้นนั้น แนวความคิดดังกล่าวก็เริ่มขยายเข้ามาในเอเชีย โดยในทวีปเอเชียที่มีศูนย์กลางในการสนับสนุนช่วยเหลือเกี่ยวกับการศึกษาของคณาการในภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะซึ่งเรียกว่า Asian Labour Education Center (ALEC) ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ

^๑ "Workers' Education," Quarterly Journal of the Central Board for Workers Education Dedicated to a Strong and Democratic Trade Union Movement, p. 2.

^๒ "Highlights of Labour Education in Europe," Journal of Workers' Education, p. 16.

๒ ธันวาคม ๑๙๖๓ จัดตั้งขึ้นโดยการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ และ
สถานที่ทำการของสำนักงานนี้ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยเช่นกัน จุดมุ่งหมายขององค์การ
นี้ ก็คือเพื่อเสริมการศึกษาของผู้ใช้แรงงานทุกประเทศในภูมิภาคเอเชีย โดยมุ่งที่จะ
ฝึกอบรมคนงานให้รู้จักการ เป็นผู้นำ ฝึกให้คนงานรู้จักจัดกิจกรรม ต่อมาในปี
ค.ศ. ๑๙๖๔ ก็ได้ขยายขอบเขตจุดมุ่งหมายออกไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้นคือพยายาม
ส่งเสริมให้คนงานได้ศึกษาความรู้สามัญทั่วไปด้วย

แต่ความเป็นจริงแล้วก่อนที่จะได้จัดตั้งศูนย์กลางการศึกษาในฟิลิปปินส์นั้น
การศึกษาของคนงานก็ได้มีขึ้นแล้วในประเทศอื่น ๆ เช่น อิสราเอล ตั้งแต่ปี ค.ศ.
๑๙๖๐ และอินเดีย ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๗ และในปัจจุบันก็ได้ขยายไปทั่วเอเชีย
โดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเดียนั้นปัจจุบันมีความก้าวหน้ามาก โดยมี Central
Board for Workers' Education (คณะกรรมการ กลางเพื่อการศึกษาของ
คนงาน) เป็นศูนย์กลางในการดำเนินจัดการศึกษาให้กับคนงาน ๑

ความจำเป็นที่ต้องจัดการศึกษาให้กับคนงานแบบการศึกษาผู้ใหญ่

ในที่นี้จะพิจารณาถึงเหตุผล ๒ ลักษณะคือ

ก. ทางด้านสังคม ๒ ความต้องการ เรียนแบบศึกษาผู้ใหญ่ ได้มีเพิ่มขึ้น
เมื่อมีการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจและการ เมืองอย่าง

๑ "Central Board for Workers' Education," Tenth Annual Report, (Kapur Printing Press, June 1969), p. 2.

๒ Vijandra Kabra, Director, (ICFTU) Asian Trade Union College, "Education and Manpower Development in Asia," (Bangkok, Friedrich -Ebert - Stiftung, Federal Republic of Germany 1972.) pp. 100 - 103.

เห็นได้จาก การเปลี่ยนแปลงในระบบอุตสาหกรรมทางยุโรป เป็นต้น ดังที่ได้กล่าว
มาแล้ว

สำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ นับเป็นการเคลื่อนไหวที่สำคัญที่สุดในยุคปัจจุบัน
เป็นยุคที่มีการก้าวหน้าทางงานวิชาการ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มนุษย์มีเวลาว่างมากขึ้น
อายุยืนนานมากขึ้น แมแต่สตรีก็เพิ่มมีบทบาทมากขึ้น เพราะฉะนั้นเมื่อสามารถ
ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่เปลี่ยนไปดังกล่าว ความรู้ใหม่ ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็น
การศึกษาก็จะต้องมีการเตรียมการกันมากขึ้น เพื่อให้มนุษย์มีโอกาสศึกษาค้นคว้า
ไปเรื่อย ๆ เมื่อต้องการ ไม่ว่าจะมีความอายุ ๑๘ หรือ ๘๐ ปี ทุกคนก็อาจยังคง
ต้องการศึกษาหาความรู้ต่อไป เพื่อให้มีความสามารถ มีรายได้สูงขึ้น ได้ศึกษา
ถึงหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อสังคม ปัญหาประชากร กฎหมาย เป็นต้น การลงทุนใน
การศึกษาผู้ใหญ่เป็นการลงทุนทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources)
ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีอย่างมากในวงการอุตสาหกรรม คนงานไม่เพียงแต่สามารถ
อ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่ยังสามารถเพิ่มทักษะใหม่ ๆ ในการทำงานด้วย
การศึกษาผู้ใหญ่สำหรับคนงานจะมีความหมายต่อพวกเขามากเมื่อพิจารณาว่าพวกนี้
ต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ เช่น

๑. การปรับตัวสำหรับเทคโนโลยีที่นำมาใช้ใหม่ ๆ
๒. สภาพการทำงาน
๓. ความมั่นคงทางสังคม
๔. การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมจากการทำงาน
๕. การเจรจาต่อรองกับนายจ้าง

การศึกษาจะทำให้คนงานรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล เพิ่มความสามารถใน
การทำงาน ซึ่ง Gannar Myrdal ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษา
ผู้ใหญ่ไว้ในหนังสือชื่อ Asian Drama ว่า อัตราความไม่รู้หนังสือของประชากร
สูงมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเอเชีย วิธีการหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่าง

รวดเร็วก็คือ "การศึกษาผู้ใหญ่" แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ต้องคำนึง^๑ ก็คือในการให้การศึกษาแบบผู้ใหญ่กับคนงานนั้นจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อะไรเลย ถ้าการให้การศึกษา^๒ นั้น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของคนงาน เพราะผลอันนี้จะสะท้อนไปถึงสังคมด้วย

คุณสมบัติสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับคนงาน เกี่ยวกับเรื่องนี้ Hopkin ไคกลาวแยกไว้ ๑๒ ประการ คือ^๒

๑. ค่าใช้จ่ายลงทุนน้อยมาก สถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้บางอย่างสามารถหาได้จากในโรงงาน การสอนส่วนใหญ่ก็สอนนอกเวลา เช่นตอนเย็นหรือวันหยุด

๒. การศึกษาแบบนี้ใช้เวลาสั้น แล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

๓. การลงทุนจะได้ผลลัพธ์สูงมาก เพราะเป็นการลงทุนด้วยทรัพยากรมนุษย์ (investment in Human being education)

๔. การศึกษาจะเป็นแบบการศึกษานอกระบบ ที่หลักสูตรสามารถยืดหยุ่นไปตามสภาพและปัญหาที่แท้จริงในแต่ละสถานที่

---

^๑ Jesus B. Diamono, "Program Coordinator and Labour Education officer," Trade Unions and Cooperations in the Development of Asia (Fredrich - Ebert - Stiftung, International Department Asian Section, Germany, 1971), p. 136.

^๒ Vi Jandre Kabra, Director, IOFTU Asian Trade Union College Education and Manpower Development in Asia, p. 105.

๕. .ลคปัญหาของผูที่ไมมีโอกาส เขาศึกษาใน โรงเรียนเมื่อวัย
เด็กได

๖. วยแบง เบาการะจากโรงเรียนและวิทยาลัยต่าง ๆ

๗. ปร ะสมการณ้จากการทำงานและการ เรียบสามารถนำมาผสม
ผสานกันได

๘. เป็นประโยชน์สำหรับคนงานในการฝึกฝน การ เขารวมกลุ่ม
ขณะอยู่ในกลุ่มซึ่งจะมีผล ไปถึงการ เป็นสมาชิกที่ดีของสหภาพแรงงานคย

๙. ทำใหคนงานไ้ตระหนัก และเข้าใจถึงความรับผิดชอบของ
พวกตนที่มีต่อ เศรษฐกิจ และสังคม

๑๐. ทำใหคนงานไ้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม มีทัศนคติต่อ
ความ เปลี่ยนแปลงของ เศรษฐกิจและสังคมไปในทางที่ถูกต้อง อันมีความสัมพันธ์
ไปถึงการ เคลื่อนไหวของผูใ้แรงงาน หรือถ้ามีการ เคลื่อนไหวก็จะเป็นไปอย่าง
มีระเบียบ

๑๑. ทำใหคนงานสามารถเข้าใจบทบาทของตัว เองที่มีต่อชาติและ
สหภาพ

๑๒. ทำใหคนงานสนใจในปัญหาการ พัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ที่ เป็น
จริงมากกว่าจะมุ่งในทางทฤษฎี

ข. ทางคานจิตวิทยา การให้การ ศึกษาสำหรับผูใหญ เมื่อพิจารณาถึง
ปัจจัยทางจิตวิทยาแล้ว ผูใหญจะแตกต่างจากเด็กหรือผูที่ เรียบอยู่ในโรงเรียนคือ ๑

๑ วิธีการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ , สถาบันการศึกษาแรงงานเสรี เอเชีย -
อเมริกา, กรุงเทพฯ, (ม.ป.ป.), เอกสาร โร เนียว, : ๑.

๑. สิ่งที่เป็นความได้เปรียบนักเรียนประจำในโรงเรียนทั่ว ๆ ไป
  - ๑.๑ มีประสบการณ์ในการดำรงชีวิตอย่างกว้างขวางกว่า
  - ๑.๒ การสมัครเข้าเรียนก็มีความเต็มใจและตั้งใจมากกว่า
  - ๑.๓ มีความปรารถนาจะได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้มากกว่า
๒. ส่วนที่เสียเปรียบหรือค่อนกว่านักเรียนประจำทั่ว ๆ ไป
  - ๒.๑ บุคคลวัยสูงอาจมีปฏิกิริยาช้ำ เพราะเข้าใจวิชา
  - ๒.๒ ประสบการณ์รับฟังและการเห็นไม่ถี่เท่าที่ควร
  - ๒.๓ ผู้ใหญ่มีวิธีปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ตายตัวมานานกว่า ดังนั้นเมื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอาจเกิดสับสน

ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่โดยทั่วไป ซึ่งมีความหมายในลักษณะต่าง ๆ กันต่อไปนี้เป็น Vijandra Kabra ได้ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษาผู้ใหญ่เป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลในด้านวิชาชีพ วัฒนธรรม สติปัญญา ด้วยความสมัครใจของผู้เรียน เป็นการจัดขึ้นนอกเหนือจากการเรียนในโรงเรียนตามปกติ และ Professor Lyman Bryson ได้เน้นความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ว่า "เป็นกิจกรรมทุก ๆ อย่างที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาที่เกิดขึ้นโดยประชาชนเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน"

กรมสามัญศึกษา ได้ให้ความหมายว่า การศึกษาผู้ใหญ่หมายถึงประสบการณ์และกิจกรรมที่จัดให้กับประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนปกติ เพื่อ

ส่งเสริมความรู้ความสามารถทั้งในด้านความรู้ทั่วไป และวิชาชีพให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข^๑

Cressman และ Benda โทกล่าวไว้ว่า การศึกษาผู้ใหญ่จะต้องมีลักษณะที่สนองต่อความต้องการที่แท้จริงของมนุษย์ โดยจะช่วยให้ได้รับความพอใจในการดำเนินชีวิต ค่านิยม วัฒนธรรม ตลอดจนถึงความสามารถที่จะวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และสิ้นสุดลงด้วยการสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้^๒

อุณา นพคุณ โทกล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่ถ้าหมายถึงตามลักษณะการใช้กันในหมู่นักการศึกษาผู้ใหญ่แล้วจะหมายถึง^๓

ก. แผนการศึกษาเพื่อโครงการศึกษาที่มีหน่วยงาน ครู หรือผู้นำเป็นผู้จัดขึ้น และดำเนินการอย่างมีระบบ และกระบวนการประกอบ कार्यक्रमต่าง ๆ ซึ่งจะให้ความรู้ และให้ผู้ใหญ่ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

ข. สาขาทางวิชาครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ มุ่งที่จะใช้เชิงวิเคราะห์และประเมินผล ใช้การเรียนรู้ของผู้ใหญ่และการวางแผนการศึกษาในทางที่จะส่งเสริมให้ผู้ใหญ่สามารถใช้ชีวิตอย่างสมบูรณ์มีประสิทธิภาพต่อสังคม และประเทศชาติ ซึ่งเขาเป็นสมาชิกอยู่

^๑ กรมสามัญ, การศึกษาผู้ใหญ่, วัชรินทร์ การพิมพ์, ๒๕๒๐, หน้า ๕.

^๒ George R. Cressman, and Harold W. Benda, "Public Education in America, 2nd, ed, (New York, Appleton - Century - Croft, 1961) p. 85.

^๓ อุณา นพคุณ. การพัฒนากำลังคนในทัศนะของนักการศึกษาผู้ใหญ่ วารสารสังคมศาสตร์, ๑๑ (มกราคม ๒๕๑๗) : ๗๕.

ค. การเรียนรู้จากประสบการณ์ ในชีวิตประจำวันของผู้ใหญ่ภายนอกห้องเรียนและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น นอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ในแผนการศึกษาใด ๆ การศึกษาผู้ใหญ่แบบนี้เรียกว่าเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ในชีวิตโดยบังเอิญ (random experiential adult learning)

ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ ในกรณีการศึกษาของแรงงาน จะแยกออกเป็น ๒ ลักษณะคือ^๑

๑. Labour Education
๒. Workers' Education

๑. การศึกษาแรงงาน (Labour' Education) เป็นการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างแรงงานด้วยกัน โดยจะมีสหภาพแรงงานเป็นศูนย์กลาง และอาจจะร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ก็ได้ เช่น วิทยาลัย มหาวิทยาลัย เป็นต้น และการศึกษาดังกล่าวนี้จะเน้นในเรื่องกิจกรรมเป็นกลุ่ม เพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม (Group Action for Group Purposes) วิชาที่เรียนรู้ก็มักเน้นในเรื่องเศรษฐกิจ และรวมถึงการฝึกอบรมทางด้านวิชาชีพด้วย

๒. การศึกษาของแรงงาน (Workers' Education) ซึ่งในอังกฤษก็มักจะเรียกอย่างหนึ่ง คือ Liberal Adult Education การศึกษาดังกล่าวนี้นี้จะเน้นที่ตัวของแรงงานแต่ละคน เพื่อปรับปรุงสภาพการดำเนินชีวิตประจำวัน

---

^๑ John R.W. Whitehouse, College-Centred Labour Education : A Statement of Basic Principle, (Toronto, Ontario Federation of Labour Education Conference, 15 April, 1972), pp. 5 - 7.

สำหรับการศึกษาของคนงานนี้ก็มีผู้ให้ความหมายไว้หลายอย่างดังต่อไปนี้

ก. การศึกษาของคนงาน (Workers' Education หมายถึง ลักษณะของการศึกษาผู้ใหญ่อีกแบบหนึ่ง ซึ่งอาจจะเรียกว่า Liberal Education หรือ General Adult Education ก็ได้ ควบมีจุดมุ่งหมายให้ความรู้ในเรื่อง สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบแก่คนงาน -

ข. การศึกษาของคนงาน ^๒ (Workers' Education) มักจะ ใส้และให้ความหมายแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละประเทศ แต่โดยทั่วไปแล้ว เมื่อพูดถึง ถึงความหมายอย่างกว้างที่มีลักษณะแน่นอน ก็หมายถึงการศึกษาเบื้องต้น (Basic Education) และการฝึกอบรมด้านวิชาชีพ (Vocational training) เช่น

- การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทั่ว ๆ ไป (General Culture)
- การศึกษาถึงการ เป็นพลเมืองที่ดี (Civic Education)
- การฝึกอบรมในการ เป็นสมาชิกของสหภาพ

• Florence Peterson ^๓ ได้ให้ความหมายของ Workers' Education ไว้ว่า เป็นการศึกษที่ต่างจากการฝึกวิชาชีพ (Vocational training) ซึ่งการศึกษาสำหรับคนงานนี้จะเป็นการจัดการ เรียนการสอนในเรื่อง

^๑ Jesus B. Diamono, Trade Unions and Cooperatives in the Development of Asia, p. 134.

^๒ "Workers Education," Quarterly Journal of the Central Board for Workers' Education Dedicated to a Strong and Democratic Trade Union Movement, p. 183.

^๓ Florence, Peterson, American Labor Union, (New York and London, Harper and Brothers Publisher, 1945), p. 163.

ของปัญหาสังคม เศรษฐกิจทั่วไป ปรชญา และกิจกรรมของสมาคม องค์การ ผู้ใช้
แรงงาน กฎหมาย เบื้องต้น วิธีหรือหลักการ พุคิในที่สาธารณะสำหรับบุคคลที่จะ เป็น
ผู้นำในสหภาพแรงงาน

สรุปการศึกษาสำหรับคนงานก็คือ การให้ความรู้แก่คนงานในลักษณะ
ของการศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งการให้ความรู้นี้ อาจจะแตกต่างกันไปตามสภาพของคนงาน
และสังคม แต่จุดประสงค์ก็เพื่อให้คนงานได้เข้าใจถึงสิทธิหน้าที่ของตนเอง และ
หน้าที่ที่มีต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเตรียมการศึกษาให้แกคนงานก็
เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างลูกจ้างและนายจ้าง

จุดมุ่งหมายของการศึกษาผู้ใหญ่โดยทั่วไปมีดังนี้^๒

๑. เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี
๒. เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น อันจะช่วยให้
สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
๓. เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสศึกษาวิชาชีพ และองค์ประกอบที่จะทำ
ให้คนมีประสิทธิภาพในอาชีพที่ตนปฏิบัติอยู่ หรือในการที่จะเปลี่ยนแปลงอาชีพตามความ
จำเป็น
๔. เพื่อให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้ รักการอ่าน และจะได้ใช้เป็น
เครื่องมือในการศึกษาเพิ่มเติม

^๑
R.G. Collins, Industrial Relation as an occupation,
8(London, Industrial Relations Spring 1977), : 42.

^๒
กรมสามัญ, การศึกษาผู้ใหญ่ หน้า ๗.

๕. เพื่อให้ประชาชนพัฒนาตนเองได้ให้ทันกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
อยู่เสมอ

๖. เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่เหมาะสมเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว อนามัย เศรษฐกิจ อาชีพ วัฒนธรรม หน้าที่พลเมืองตาม
ระบอบประชาธิปไตย

๗. เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนได้นำความรู้ที่ได้ไปแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
และเกิดแนวความคิด พร้อมที่จะรับบริการจากหน่วยส่งเสริมความกินดีอยู่ดีของ
ประชาชนในอาชีพต่าง ๆ

๘. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และส่งเสริมทักษะ อันเป็นประโยชน์ต่อการ
ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน และคุณภาพของสังคม เพื่อให้มีความอยู่ดีกินดี
มีความสุขมากยิ่งขึ้น

๙. เพื่อใช้ทรัพยากร เช่น อาคาร สถานที่ อุปกรณ์ และบุคลากรที่มีอยู่
แล้ว ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติมากที่สุด

เป้าหมายของการศึกษาผู้ใหญ่สำหรับผู้ใช้แรงงาน *

๑. เพื่อฝึกอบรมวิชาชีพเพิ่มเติมซึ่งความรู้ดังกล่าวนี้ สามารถนำไปใช้
กับงานที่ทำอยู่ได้

๒. เพื่อฝึกสอนความรู้ทางค่านิยม เศรษฐกิจ ให้เข้าใจปัญหาเกี่ยวกับ
เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอยู่ใหม่ ๆ เสมอ

๓. เพื่อศึกษาถึงหลักของการ เป็นพลเมืองที่ดี เพื่อเสริมสร้างความ
เข้าใจทางค่านิยมและการปกครอง

---

* Wolfgang Arnold, Methods and Methodology of Adult
Education, (Federal Republic of Germany, Friedrich-Ebert-
Stiftung), p. 11.

๔. เพื่อเพิ่มพัฒนาทักษะในการเขียน - อ่าน สำหรับผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษามาก่อน ให้สามารถอ่านออกเขียนได้
๕. เพื่อเพิ่มความสามารถในการแก้ปัญหาอุปสรรค ปัญหาการงาน นอกจากนี้การกำหนดเป้าหมายของการศึกษาผู้ใหญ่สำหรับผู้ใช้แรงงาน ตามความหมายขององค์การ การรวมการระหว่างประเทศ (I.L.O) จะเหมาะสมมาก ของ Arnold อีกคือ^๑
  ๑. เพื่อช่วยให้คนงานและสหภาพของคนงานได้ปฏิบัติหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น
  ๒. เพื่อจะได้เป็นส่วนช่วยในประเทศเจริญก้าวหน้ามีการพัฒนาเพิ่มขึ้น โดยผ่านจากองค์การของผู้ใช้แรงงาน
  ๓. เพื่อเป็นการฝึกฝนผู้นำสหภาพแรงงานให้สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา
  ๔. เพื่อช่วยเหลือส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข่าวสารผลงานของสหภาพ
  ๕. เพื่อพัฒนาทักษะ การใช้เครื่องมือใหม่ ๆ

โดยสรุปจากเป้าหมายของการจัดการศึกษาสำหรับคนงานก็จะเห็นได้ว่า เพื่อปรับปรุงคนงาน ทั้งแต่ละบุคคลและเป็นกลุ่ม เพื่อเป็นกำลังและพลเมืองที่ดีของประเทศเป็นประการสำคัญนั่นเอง

---

^๑ G. Mohindra, "Assessment of the I.L.O. Workers' Education Programme in Asia," Education of Workers Representatives and of Management toward improved Labour Relations, Friedrich-Ebert-Striftung Workshop Series Report III, Bangkok, (17th to 27th October, 1972)